

Vastaus kirjalliseen kysymykseen verovajeen suuruudesta ja ilmene- mismuotojen kartoituksesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna Sarkkisen /vas näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 102/2016 vp:

Mitä hallitus aikoo tehdä verovajetta koskevan tietämyksemme lisäämiseksi,

aikooko hallitus arvioida vuoden 2015 tilinpäätöskertomuksessa verovajeen suuruutta ja

mitä hallitus aikoo tehdä aggressiivisen verosuunnittelun aiheuttaman verovajeen laajuuden ja esiintymismuotojen selvittämiseksi ja ongelmaan puuttumiseksi?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Verovajeella tarkoitetaan lainmukaisen verokertymän ja toteutuneen verokertymän erotusta. Verovaje aiheutuu mm. asiakkaiden maksukyvyttömyydestä, osaamattomuudesta, tahattomista virheistä sekä tahallisuudesta eli harmaasta taloudesta. Verovaje jaetaan kahteen erään, verojäämiin sekä ilmoitusvirheisiin ja -laiminlyönteihin. Verojäämät syntyvät, kun verovelvollinen ei pysty maksamaan ilmoittamiaan veroja tai Tullin ja Verohallinnon valvonta- ja perintätoimien perusteella määrättyjä veroja.

Verohallinto asetti keväällä 2013 työryhmän, jonka tehtävänä oli verovajeen määrittely, mittausmenetelmien kehittäminen, vajeeseen vaikuttavien tekijöiden tunnistaminen, verovajeen pienentämiseksi tehtyjen toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi sekä valmiste- ja arvonlisäverojen verovajeen euromääräinen arviointi. Työryhmään kuuluivat Verohallinnon lisäksi asiantuntijat Tullista, Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta, Valtiovarainministeriöstä sekä Tilastokeskuksesta.

Verohallinto julkaisi asiantuntijaryhmän raportin maaliskuussa 2014. Raportti sisältää myös Tullin keräämien verojen vaje-arvioinnin ja arviointimenetelmien kuvauksen. Sekä Tullissa että Verohallinnossa verovajeiden arviointityö on vakiintunut säännönmukaiseksi tehtäväksi.

Helmikuussa 2016 julkaistiin Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Verohallinnon yhteistyönä valmistunut raportti arvonlisäverotuksen verovajeesta Suomessa (*Revenue Administration Gap Analysis Program – The Value Added Tax Gap, Finland*). Raportti esittelee kansainvälisesti käytössä olevalla menetelmällä lasketun arvion arvonlisäverovajeesta vuosina 2008–2012. Raportin tulosten mukaan arvonlisäverovaje on Suomessa kansainvälisesti vertaillen pieni. Potentiaaliseen verotuottoon suhteutettuna vajeen suuruus on noin viisi prosenttia ja BKT:een suh-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 102/2016 vp

teutettuna noin puolen prosentin luokkaa. Lisäksi havaittiin, että verovaje on pienentynyt vuodesta 2008 vuoteen 2012. Vajetta ilmenee eniten rakennuslalla ja tietyillä palvelualoilla. Rakennuslalla käyttöönotettu käännetty arvonlisäverovelvollisuus on pienentänyt verovajetta.

Raportissa mitataan arvonlisäverotuksen verovajetta myös nk. politiikkavajeena, jonka aiheuttavat alennetut verokannat suhteessa vakiokannan potentiaaliseen verotuottoon. Tarkastelujaksolla elintarvikkeiden ja ravintolapalveluiden arvonlisäveroa alennettiin, mikä on kasvattanut politiikkavajetta.

Muista Verohallinnon keräämistä veroista verovajearviointia ei ole vielä pystytty tekemään, mutta selvitystyö laajenee arvonlisäveron verovajeselvityksen jälkeen muihin verolajeihin.

Myös Tulli julkaisee keräämiensä verojen osalta verovajearviot, jotka esitetään vuosittain hallituksen tilinpäätöskertomuksessa. Lisäksi tilinpäätöskertomuksessa esitellään Verohallinnon ja Tullin soveltamia toimenpiteitä verovajeen pienentämiseksi. Verovajeiden muodostumista torjutaan lukuisin eri toimenpitein, ja esim. Tullin vuosina 2012–2015 toteuttama harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjunnan tehostaminen tuotti Tullin arvion mukaan yhteensä n. 213 miljoonaa euroa. Summa koostuu verojen jälkikannosta, torjutuista veromenetyksistä sekä talousrikosten osalta takaisin saadusta rikoshyödyistä. Verovajeen supistamiseen tähtäävät toimet tulevat olemaan keskeisessä osassa sekä Verohallinnon että Tullin toimintasuunnitelmissa myös tulevina vuosina.

Valtiovarainministeriö on käynnistämässä verovajeen tutkimusta ja arviointia ohjaavan asiantuntijaryhmän keväällä 2016. Sen tarkoituksena on kehittää edelleen verovajeiden mittaamismenetelmiä ja parantaa tietolähteiden laatua ja saatavuutta.

Kansainvälisellä tasolla tehtävät toimet verojen kiertämisen ja aggressiivisen verosuunnittelun torjumiseksi ovat tärkeitä. Suomi on aktiivisesti mukana Euroopan unionin ja OECD:n hankkeissa, joilla pyritään estämään veropohjan rapautumista ja voitonsiirtoa matalan verotuksen valtioihin. OECD:ssä aloitettiin v. 2013 nk. BEPS-hanke (*Base Erosion and Profit Shifting*) veropohjan rapautumisen ja voitonsiirron estämiseksi. BEPS-toimintasuunnitelmassa on 15 toimenpidettä, jotka ovat kaikki valmistuneet syyskuun 2015 aikana. Suomi osallistuu aktiivisesti komission 28.1.2016 antaman direktiiviehdotuksen valmisteluun sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (COM(2016) 26 final). Tavoitteena on BEPS-hankkeeseen sisältyvien OECD:n suositusten koordinoitu täytäntöönpano Euroopan unionissa. Kansallisesti Suomessa on käynnissä hanke, jossa arvioidaan näiden veropohjan rapautumista ja voittojen siirtoa ehkäisevien toimenpiteiden ja niihin kytkeytyvien Euroopan unionin hankkeiden taloudellisia vaikutuksia kotimaassa.

Helsinki 22.3.2016

Valtiovarainministeri Alexander Stubb